

ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС

ВСТУП ДО ПСИХОЛОГІЇ -

комплексна дисципліна, що сприяє формуванню базових знань про закономірності і принципи функціонування людської психіки: процесів, станів та властивостей, а також особистості в цілому. Вступ до психології займає особливе положення серед всіх напрямків, поєднуючи різні психологічні галузі в цілісне наукове знання.

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД, ФАКУЛЬТЕТ, КАФЕДРА

- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
- КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітня програма	Практична психологія
статус дисципліни	нормативна
мова викладання	українська
семестр	I
навчальний рік	2024-2025
обсяг дисципліни	6 кредитів/ 180 годин, серед них: <ul style="list-style-type: none">• 40 - лекційних• 28 - семінарських• 112 - самостійна робота
форма контролю	Іспит
викладач	БОНДАРЕНКО Олександр Федорович, доктор психологічних наук, професор https://psy.knlu.edu.ua/vikladachi/
контакти	oleksandr.bondarenko@knlu.edu.ua
дні занять	згідно розкладу занять
консультації	згідно графіку консультацій

СТРУКТУРА СИЛАБУСУ:

- [АНОТАЦІЯ](#)
- [ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ПОЛІТИКА КУРСУ](#)
- [ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ](#)
- [СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ](#)
- [ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ](#)
- [ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ](#)
- [РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА](#)

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «**Вступ до психології**» є обов'язковим компонентом (ОК 1) освітньої програми «Практична психологія». Вона займає одне з центральних та системоутворюючих місць в системі фахової підготовки здобувача вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія і сприяє формуванню теоретико-методологічного базису професійного світогляду та діяльності фахівця в галузі психології.

Предметом вивчення дисципліни є психічні процеси, стани і властивості особистості, а також низка феноменів, що з ними пов'язані. Лекційне викладення теоретичного матеріалу супроводжується виконанням студентами самостійних завдань, спрямованих на опрацювання літературних джерел і систематизації основного масиву знань, що складають зміст курсу.

Дисципліна «Вступ до психології» є вихідним пунктом у залученні майбутніх фахівців до систематичного знайомства з основами психологічної теорії, методологічними питаннями, практикою психологічних досліджень, історією становлення наукової психології у її різноманітних і різнорівневих зв'язках з природничими, гуманітарними, технічними дисциплінами.

ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «**Вступ до психології**» полягає у формуванні у здобувачів уявлень про психологічну науку та психологічне пізнання, його специфіку, методи, предмет, та завдання, її основні категорії, місце серед інших наук; знайомстві з основними закономірностями формування, функціонування та розвитку психіки сучасної людини як продукту еволюції у ході суспільно-історичного розвитку.

Оскільки компетентістний підхід в сучасній освіті передбачає результатом навчання формування низки конкретних компетентностей, то згідно ОП «Практична психологія», вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує наступні: **інтегральна компетентність** - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; **загальні компетентності**: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність глибоко розуміти вітчизняні культурні традиції та їх вплив на психічну діяльність і повсякденну поведінку; глибоке розуміння етичних норм діяльності та гуманістичних цінностей людства; **фахові компетентності**: здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології; здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ; здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків; здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел; здатність дотримуватися норм професійної етики.

ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Програмовані результати навчання, на які зорієнтовано вивчення «Вступ до психології», такі:

- аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел;
- рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки;
- пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання;
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;
- знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

- ✓ забезпечити викладання навчальної дисципліни згідно робочого плану;
- ✓ дотримуватися норм педагогічної етики, з повагою ставитися до особистості здобувачів;
- ✓ оцінювати навчальні досягнення здобувачів з опорою на визначені критерії для відповідних видів навчальної діяльності (див. [система та критерії оцінювання](#));
- ✓ надавати відповіді на питання студентів щодо змісту курсу та організації навчання;
- ✓ залишатися доступним для комунікації у визначений у силабусі спосіб.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА

- ✓ виконати навчальну програму курсу в повному обсязі;
- ✓ дотримуватися у спілкуванні норм ділової етики, з повагою ставитися до інших здобувачів і викладача;
- ✓ дотримуватися вимог політики курсу, що зазначена нижче.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістових та організаційних питань з курсу рекомендується використовувати **чат в системі MS Teams** у робочий час. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі Telegram, Viber, що прив'язані до особистого номеру телефону викладача) допускається, але відповідь може бути надана з затримкою.

Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті силабусу або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі MS Teams); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

ВІДВІДУВАННЯ І ПРОПУСКИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Відвідування здобувачами вищої освіти лекційних і семінарських занять є обов'язковою умовою успішного проходження навчальної дисципліни.

Відсутність (з поважної та неповажної причини) на лекційному або семінарському занятті не звільняє від навчальної відповідальності і має бути відпрацьована під час консультаційних годин. Для відпрацювання здобувач освіти має бути готовий до тестування за темою пропущеного заняття або до обговорення з викладачем питань пропущеного заняття у формі співбесіди.

ПЛАГІАТ, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання усіх видів навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю;
- ✓ посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної наукової і творчої діяльності.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Курс викладається у форматі **лекцій**, які розкривають основні питання з кожної теми, і доповнюється проведенням семінарських занять.

Для ефективної роботи під час лекції рекомендується: перед початком лекції ознайомитись з її тематикою (див. [тематичний план курсу](#)); пригадати зміст попередньої лекції і встановити зв'язок з новою темою; під час лекції робити конспект (основні тези, найвидатніші факти, різного роду довідки та посилання лектора тощо), намагатися критично осмислювати інформацію, що подається і ставити питання лектору для кращого розуміння навчального матеріалу.

- Під час **семінарських занять** поставлені на лекціях питання вивчаються більш поглиблено, а також аналізується їх значущість для сучасної психологічної науки і можливе практичне застосування засвоєних знань. Заняття проходять у формі обговорення із залученням методу постановки проблемних запитань, націлених на вирішення проблеми або знаходження відповіді на дискусійні питання. Під час семінарського заняття вітається ініціатива студентів у дискусії, їх проактивна позиція.

Для ефективної підготовки до семінарських занять рекомендується: ознайомитись з тематикою і питаннями семінару, а також з рекомендованою до семінару літературою та іншими інформаційними джерелами; студент має бути готовий обговорювати під час семінару всі питання, що визначені до цього заняття у плані (див. [тематичний план курсу](#)).

- Згідно робочої програми з навчальної дисципліни «Вступ до психології», на **самостійну позааудиторну роботу** студента відведено 120 годин. Самостійна робота студентів складається з таких видів роботи: робота з основною та додатковою літературою, матеріалами з мережі Інтернет та конспектами лекцій; виконання самостійних завдань різного характеру і рівня складності; підготовка до семінарів та іспитів (заліків) безпосередньо перед ними. Завдання, винесені на самостійну роботу студента, виконуються ним повністю самостійно і у призначений час подаються на перевірку викладачу.

Для ефективної самостійної роботи рекомендується: уважно ознайомитись зі змістом завдання і вимогами до його виконання і оформлення; оцінити обсяг роботи, яку необхідно провести для його виконання; спланувати час і послідовність дій для виконання самостійної роботи; працювати над завданнями послідовно і систематично, з дотриманням визначених термінів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів між видами навчальної діяльності змінюється в залежності від форми підсумкового контролю:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
I	іспит	аудиторна та самостійна робота	50
		модульна контрольна робота (МКР)	20
		іспит	30

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового бала за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки
«4»	студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за

	допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначенні понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням
«3»	студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання
«2»	студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів

«5»	робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані
«4»	робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані
«3»	робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково
«2»	робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані
«0»	робота не виконана

МКР проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

«5» - 17-20 балів

«4» - 13-16 балів

«3» - 9-12 балів

«2» - 1-8 балів

Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи студентів

«5»	при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«4»	при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки
«3»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків
«2»	при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки
«0»	робота не виконана

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	форма підсумкового контролю – іспит
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Підсумкова форма контролю у III та IV семестрі – **ІСПИТ в усній формі**. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

« відмінно »	– 30 балів
« добре »	– 23 бали
« задовільно »	– 18 балів
« незадовільно »	– 0 балів

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни
«добре»	в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками
«задовільно»	поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення
«незадовільно»	відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу

- ✓ Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЯ: ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ		години
Лекція 1-2.	<p>Психологія як наука</p> <ul style="list-style-type: none"> • Множинність тлумачень понять <i>psyche</i> та <i>logos</i>. Їх еволюція. • Розвитку психології як наука і як побутове знання • Становлення психології як науки. • Предмет і завдання сучасної психології. • Психологія як наука і психолог як професія • Етичні аспекти діяльності психолога 	4
	<p>Семінар 1.</p> <p>Питання до семінару</p> <ul style="list-style-type: none"> • Особливості психології як науки. • Предмет, завдання та основні принципи психології. • Структура сучасної психології. • Міждисциплінарні зв'язки сучасної психології. 	2
Лекція 3.	<p>Галузі сучасної психології. Психологічні проблеми суспільства.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сучасна психологія як низка відносно самостійних галузей. • Психологія і природничі, суспільні та технічні науки. • Інші галузі психології. • Психологія і сучасні виклики суспільства. 	2
	<p>Семінар 2.</p> <p>Питання до семінару</p> <ul style="list-style-type: none"> • Місце психології серед інших наук. • Зв'язок психології і природничих наук. • Зв'язок психології і суспільних наук. • Зв'язок психології та технічних наук. • Інші галузі. 	2
Лекція 4-5.	<p>Історичний огляд уявлень про психічне</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зв'язок психології з історією людства та культури. • Основні етапи становлення психології. • Сучасний стан психологічної науки і практики. 	4
	<p>Семінар 3.</p> <p>Питання до семінару</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специфіка донаукового етапу. Магічні та міфологічні уявлення. • Уявлення про психіку в стародавньому Китаї та в Античній Греції. • Середньовічні погляди на психіку в епоху Відродження. • Переднауковий етап. • Природничо-науковий етап. • Виникнення сучасної психології. 	2
Лекція 6.	<p>Допсихічне і психічне відображення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Допсихічне реагування. • Рівні психічного реагування. • Специфіка свідомості як вищої форми відображення. 	2
	<p>Семінар 4.</p> <p>Питання до семінару</p> <ul style="list-style-type: none"> • Психіка та свідомість. • Еволюційні етапи становлення психіки. • Нижчі та вищі форми психічного відображення. • Допсихічне і психічне відображення. 	2
Лекція 7.	<p>Психіка і мозок.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мозок людини і тварин • Блоки мозку за О.Р.Лурією • Нейрон, синапс, нервова система, її типи • Аналізатор, рефлексорне кільце 	2

	Семінар 5. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • Принципи функціонування головного мозку. • Функції окремих структур та ділянок головного мозку. • Загальна будова нервової системи: центральної, периферійної. • Поняття аналізатора і рефлекторного кільця. 	2
Лекція 8.	Явище і поняття свідомого і несвідомого. <ul style="list-style-type: none"> • Свідоме і несвідоме у психіці людини. • Явища несвідомого та їх трактування. З. Фройд, А. Адлер, К.-Г. Юнг. • Сучасні дослідження й знакові фігури 	2
	Семінар 6. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • Загальна характеристика понять „свідоме” та „несвідоме”. • Структура психіки. Психічні процеси, стани та властивості. • Структура свідомості. • Структура несвідомого. 	2
Лекція 9-10.	Методи сучасної психології. Проблеми об’єктивності психологічних досліджень <ul style="list-style-type: none"> • Експериментальні та не експериментальні методи. • Проблеми загальної типології методів дослідження. • Спостереження, експеримент, бесіда, тести. • Тест як суто психологічний метод. • Нормованість, надійність, валідність тестів. • Проблема об’єктивності в дослідженні психічних явищ. • Специфіка вимірювання в психології: шкали і процедури. • Етапи психологічного дослідження. 	4
	Семінар 7. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • Теоретичні та емпіричні методи: їхня типологія. • Спостереження як метод отримання даних. Види і процедури. • Бесіда як метод отримання психологічної інформації • Сутність експерименту, його види. • Метод тестів та його різновиди. • Проблема об’єктивності в психологічних дослідженнях, вимірювальні шкали, кореляція. 	2
Лекція 11-12.	Діяльність <ul style="list-style-type: none"> • Діяльність як психологічна категорія. • Психологічний зміст діяльності та структура діяльності. • Основні види діяльності • Соціокультурні, духовні та біологічні потреби; мотиви; способи дії; навички та вміння. • Особистість як суб’єкт діяльності 	4
	Семінар 8. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • Загальна характеристика діяльності. • Психологічний зміст діяльності. • Структура діяльності. • Основні види діяльності: гра, навчання, праця. • Поняття провідної діяльності. 	2
Лекція 13-14.	Особистість <ul style="list-style-type: none"> • Особистість як соціокультурна та духовна якість людини. • Соціокультурні, духовні та біологічні якості людини. • Зміст основних психологічних підходів до проблеми особистості. • Становлення особистості. • Соціальні типи особистості. 	4

	Семінар 9. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Особистість: явище й поняття.</i> • <i>Основні психологічні підходи до дослідження особистості.</i> • <i>Становлення особистості.</i> • <i>Соціальні типи особистості.</i> 	2
Лекція 15-16.	Індивідуально-психологічні властивості індивіда <ul style="list-style-type: none"> • <i>Загальна характеристика темпераменту; фізіологічні основи темпераменту; типи, особливості прояву в поведінці.</i> • <i>Загальна характеристика характеру; структура характеру; властивості; формування.</i> • <i>Загальна характеристика здібностей; задатки, схильності та здібності; структура, види та рівні розвитку здібностей.</i> 	4
	Семінар 10-11. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Загальна характеристика темпераменту.</i> • <i>Фізіологічні основи темпераменту людини.</i> • <i>Типи, особливості прояву в поведінці та психологічні властивості темпераменту.</i> • <i>Характер: поняття та явище.</i> • <i>Структура; властивості формування характеру.</i> • <i>Загальна характеристика здібностей.</i> • <i>Задатки, схильності та здібності; структура, види та рівні розвитку здібностей.</i> • <i>Біологічне та соціальне у розвитку здібностей.</i> 	4
Лекція 17-18.	Психосоціальні явища <ul style="list-style-type: none"> • <i>Людина як соціальна істота.</i> • <i>Основні етапи соціальної перцепції.</i> • <i>Загальна характеристика групи та міжособистісних стосунків.</i> • <i>Види груп та рівні їхнього розвитку.</i> • <i>Поняття про групову динаміку та її механізми.</i> • <i>Феномен конформізму; керівництво і лідерство у малій групі.</i> 	4
	Семінар 12. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Поняття та явище групи</i> • <i>Види груп та рівні їх розвитку</i> • <i>Види стосунків у групі</i> • <i>Етапи соціальної перцепції</i> 	2
Лекція 19-20	Закономірності психічного розвитку індивіда <ul style="list-style-type: none"> • <i>Навчання як умова психічного розвитку тріади: індивід-особистість-суб'єкт діяльності.</i> • <i>Загальна характеристика процесів навчання.</i> • <i>Теорія інтериоризації.</i> • <i>Динаміка психічного розвитку індивіда. Основні етапи.</i> • <i>Проблема соціальної детермінації психіки.</i> 	4
	Семінар 13. Питання до семінару <ul style="list-style-type: none"> • <i>Поняття детермінації в психології: проблема соціокультурної детермінації психіки.</i> • <i>Психологічний вік та поняття психічного розвитку.</i> • <i>Загальна характеристика процесів навчання</i> • <i>Психологічна сутність учіння та навчання.</i> • <i>Навчання як головна умова психічного розвитку.</i> 	2
	Семінар 14. Модульна контрольна робота.	2

САМОСТІЙНА РОБОТА З КУРСУ

- Здобувачі виконують низку завдань відповідно до тематичного плану дисципліни. Детальна інструкція щодо виконання і оформлення самостійної роботи розміщена у команді дисципліни у системі Microsoft Teams.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Дайте визначення психіки і перелічіть людські психічні процеси, властивості і стани.
2. Вкажіть часові рамки етапів розвитку психології й охарактеризуйте донаукову стадію її становлення.
3. Перерахуйте основні досягнення донаукового етапу розвитку психології.
4. Вкажіть основні відкриття природничо-наукового етапу розвитку психології.
5. Наведіть 2-3 приклади, що ілюструють об'єктивність психічних процесів і вкажіть рівень розвитку психіки.
6. Проаналізуйте будову і функції нервової системи людини і її базового елементу – нейрона.
7. Перерахуйте основні методи психології, охарактеризуйте метод спостереження.
8. Вкажіть основну мету бесіди та її основні форми.
9. Охарактеризуйте сутність експерименту як методу дослідження і вкажіть
10. Дайте характеристику формуючого експерименту.
11. Назвіть основні види тестів і дайте характеристику їхніх основних властивостей.
12. Проаналізуйте будову аналізатора.
13. Обґрунтуйте соціальну природу людської психіки.
14. Назвіть історичні періоди та причини виникнення окремих галузей психології.
15. Поясніть історичні форми уявлень про предмет психології.
16. Розкрийте вчення Гіппократа про темперамент.
17. Поясніть відповідальність окремих ділянок мозку за певні психічні функції.
18. Опишіть ідеї О.Ф. Лазурського – засновник методу природного експерименту.
19. Поясніть проблему одиниць аналізу психіки в пошуках об'єктивності психологічних досліджень.
20. Визначте, з якою епохою в історії людства пов'язують розквіт уявлень про психіку.
21. Знайдіть у галузевій структурі психології науку, що досліджує взаємодію особистості та групи. Обґрунтуйте свій вибір.
22. Дайте визначення поняття „повсякденна психологія”. Визначте особливості життєвого розуміння психіки чи душі.
23. Визначте, які відкриття природничих і соціальних наук дозволили психології стати пояснювальною і експериментальною наукою.
24. Опишіть структуру свідомості. Обґрунтуйте роль свідомості у індивідуальному житті.
25. Охарактеризуйте проблему соціокультурної детермінації психіки.
26. Дайте визначення поняттю «темперамент».
27. Дайте визначення поняттю «характер».
28. Дайте визначення поняттю «здібності».
29. Опишіть структуру і функції людського мозку людини.
30. Назвіть і порівняйте допсихічні та психічні різновиди реагування живих істот.
31. Вкажіть типовий спосіб виміру психічних явищ. Поясніть його застосування на прикладі.
32. Обґрунтуйте психологічну відмінність між поняттями „суб'єкт діяльності” і „агент діяльності”.
33. Розкрийте зміст поняття „функціональна система”.

34. Наведіть приклади соціокультурних типів особистості з відомих вам класичних літературних творів.
35. Вкажіть основні відкриття природничо-наукового етапу розвитку психології, обґрунтуйте їх значення в історії психології.
36. Опишіть міждисциплінарні зв'язки та їх значення для сучасної психології.
37. Поясніть основні психологічні механізми виникнення сновидінь.
38. Розкрийте внутрішні та зовнішні фактори учіння на конкретному прикладі вивчення певного учбового предмету.
39. Розкрийте сутність психічного розвитку.
40. Розкрийте проблему соціокультурної детермінації психіки.
41. Визначте, чому архаїчні знання про душу мають назву „магічних”. Наведіть 2-5 прикладів магічного знання життєвих явищ.
42. Проаналізуйте соціальні, культурні, наукові умови, що визначили розвиток психології як науки у XIX – XX ст.
43. Сформулюйте критерії науковості сучасної психології.
44. Розрізніть та обґрунтуйте форми детермінації психічного в конкретних ситуаціях психічного життя.
45. Доведіть, що взаємозв'язки та єдність методології, теорії та методики мають велике значення для емпіричного дослідження.
46. Визначте, які емпіричні методи використовуються при розв'язанні психологічних задач, що стосуються спілкування, ролі особистості в групі.
47. Розкрийте сутність вирішення проблеми об'єктивності психологічного дослідження.
48. Назвіть та порівняйте допсихічні та психічні різновиди реагування живих істот.
49. Охарактеризуйте детермінуючі зв'язки між соціумом та соціальним типом особистості.
50. Дайте визначення психіки. Обґрунтуйте.
51. Поясніть відправні пункти конституціональної теорії темпераменту У. Шелдона.
52. Охарактеризуйте типи темпераменту.
53. Охарактеризуйте психологічні властивості темпераменту.
54. Поясніть фізіологічну основу характеру.
55. Опишіть структуру характеру.
56. Поясніть співвідношення індивідуального й типового в характері.
57. Охарактеризуйте структуру здібностей.
58. Охарактеризуйте рівні розвитку здібностей.
59. Поясніть сутність психологічного поняття «задатки».
60. Назвіть підстави, що визначають структуру сучасної психології і покажіть логіку виникнення міждисциплінарних напрямків психологічної науки.
61. Проведіть відмінність між психологічним обстеженням і дослідженням.
62. Доведіть переваги методу кореляції в порівнянні з методом експерименту при дослідженні мозкових явищ.
63. Поясніть роль діяльності і її продуктів у культурному розвитку людства.
64. Розкрийте соціальні і психологічні умови становлення особистості.
65. Розкрийте сутність навчання як головної умови психічного розвитку.
66. Обґрунтуйте безглуздість формулювання „екстрасенсорне сприйняття”.
67. Проведіть відмінність між психологічним обстеженням та дослідженням.
68. Перерахуйте основні етапи дослідження.
69. Схематично зобразіть систему міждисциплінарних зв'язків сучасної психології, обґрунтуйте зображене.
70. Сформулюйте основні завдання сучасної психології, поясніть шляхи їх розв'язання.
71. Поясніть психологічну сутність научіння та його значення в структурі діяльності людини.
72. Охарактеризуйте метод тестів.

73. Опишіть та проаналізуйте параметричні властивості тестів.
74. Дайте визначення терміну „психологія”, яке, на вашу думку, буде найбільш адекватним для ХХІ століття. Обґрунтуйте свій вибір.
75. Запропонуйте опис конкретного психічного стану одного з літературних героїв і покажіть його багатобічну детермінованість.
76. Визначте, що з несвідомих процесів і змістів здається вам важливим у власному житті. Поясніть чому.
77. Побудуйте схему етапів психологічного дослідження.
78. Дайте обґрунтування змін значущості окремих психологічних галузей протягом ХХ століття.
79. Визначте, доробок кого з видатних психологів ви цінуєте особливо високо. Обґрунтуйте відповідь.
80. Обґрунтуйте або спростуйте твердження „психіка є функцією мозку”.
81. Опишіть кореляцію як метод опрацювання і отримання даних.
82. Проаналізуйте, які внутрішні та зовнішні спонукальні причини (фактори) є провідними, а які другорядними для вас у процесі вивчення курсу «Вступ до психології».
83. Оберіть один з чотирьох основних типів темпераменту і дайте повний опис його головних і ймовірних рис.
84. Розкрийте зміст поняття «акцентуація характеру» і визначте головні компоненти характеру, що впливають на структуру і якість його властивостей.
85. Поясніть, як і які психофізіологічні властивості нервової системи впливають на прояв різних здібностей.
86. Опишіть можливий вплив рівня інтелекту на процеси формування характеру.
87. Розкрийте відмінність психологічних понять «знаряддя» та «інструмент».
88. Охарактеризуйте основні види діяльності.
89. Охарактеризуйте основні психологічні підходи до дослідження особистості.
90. Поясніть уявлення про розвиток особистості в основних концепціях, що трактують це поняття.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова

- Бенеш, Г. (2007). *Психологія: Atlas: Довідник* (В. О. Васютинський, Наук. ред. пер.). Знання Прес.
- Долинська, Л. В. (2017). *Загальна психологія: Хрестоматія*. Каравела.
- Дуткевич, Т. В. (2019). *Загальна психологія*. Центр навчальної літератури.
- Іванова, О. В., Москалюк, Л. М. & Корсун, С. І. (2019). *Психологія. Вступ до спеціальності*. Центр навчальної літератури.
- Максименко, С. Д., & Соловієнко, В. О. (2020). *Загальна психологія*. МАУП.
- Панок, В., Титаренко, Т., & Чепелева, Н. (Ред.). (2003). *Основи практичної психології*. Либідь.
- Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник*. 4-те вид., доповнене. (2019). Каравела.
- Приходько, Ю. О., & Юрченко, В. І. (2020). *Психологічний словник-довідник*. Каравела.
- Рибалка, В. В. (2017). *Методологічні проблеми наукової психології: посібник*. Талком.
- Цимбалюк, І. М. (2006). *Психологія: навч. посіб. для вузів*. Професіонал.
- Matsumoto, D., & Juang, L. (2016). *Culture and Psychology*. Cengage Learning EMEA.

Додаткова

- Варій, М.Й. (2008). *Психологія особистості*. Київ: Центр учбової літератури.
- Дуткевич, Т.В., & Савицька, О.В. (2005). *Вступ до спеціальності: Практична психологія*. Кам'янець-Подільський: Аксіома.
- Веракіс, А.І., Завалевський, Ю.І., & Левківський, К.М. (2005). *Основи психології: Навчальний посібник*. Київ: Видавництво навчальної літератури.
- Моляко, В.О., Гулько, Ю.А., Ваганова, Н.А., та ін. (2021). *Функціонування творчого мислення в інформаційно-віртуальному просторі суб'єкта: Монографія* (В.О. Моляко, ред.). Київ.
- Хохліна, О.П. (2017). До проблеми змісту базових категорій психології. *Юридична психологія, 1*, 21-34.
- Morris, C.G., & Maisto, A.A. (2001). *Understanding Psychology*. Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Rybalka, V. (2023). The phenomenon of personality in philosophy and psychology. *Theosophy and Science. Newsletter, 11*, 21-39. Science Group Theosophical Society in Ukraine.